

Pierre Lemaitre tanca la trilogia

Carles Montpart Tura

La recent publicació de la novel·la El mirall de les nostres penes posa punt final a la magnífica trilogia de fons històric de l'escriptor francès Pierre Lemaitre. Aprofitem aquesta ocasió per repassar breument el conjunt de la seva obra.

D'ensenyant a novel·lista

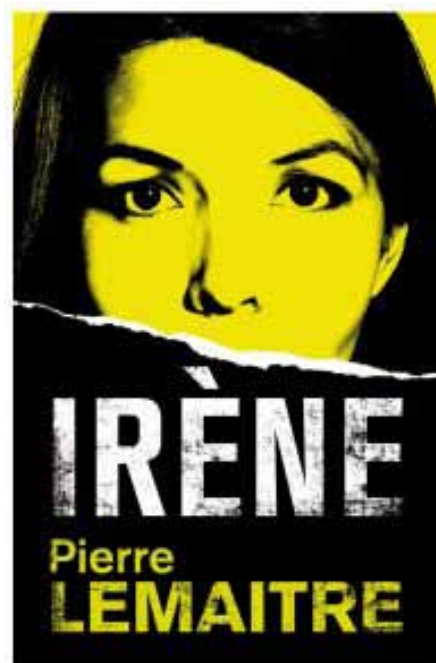
Pierre Lemaitre (París, 1951) va estudiar psicologia i va exercir molts anys de professor de cursos de formació professional —impartint classes de comunicació i cultura general— i també de literatura destinada a bibliotecaris. A partir de 2006, però, enceta una prolífica carrera com a novel·lista que amb el temps li reportarà una gran quantitat de lectors i de premis. En català podem trobar gairebé tota la seva obra a Bromera, l'editorial valenciana d'Alzira, en tots els casos gràcies a la traducció d'Albert Pejó Orellana.

En la seva primera novel·la, *Irène* (Bromera, 2015), Lemaitre ret homenatge a alguns dels seus escriptors preferits —Bret Easton Ellis, Émile Gaboriau, James Ellroy, William McIlvanney—, que indirectament són els protagonistes de l'obra. Hi trobem per primer cop el meticulós inspector Camille Verhoeven, casat feliçment amb la preciosa Irène, que s'enfronta a un salvatge assassinat comès per algú a qui anomenen "el novel·lista" perquè cada crim és concebut com una recreació d'una escena d'alguna coneguda novel·la negra. Es tracta del primer títol d'una sèrie policial protagonitzada per aquest menut inspector i que seguirà amb *Alex* (Bromera, 2015), *Rosy & John* (Bromera, 2016) i *Camille* (Bromera, 2016). Aquesta tetralogia de l'autor francès ha estat distingida amb premis com el Cognac o el CWA

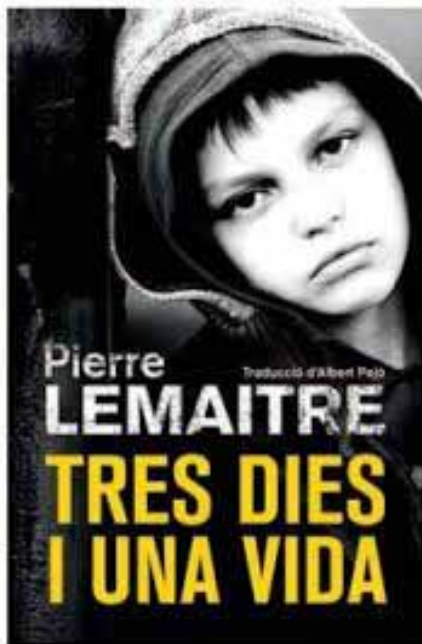
International Crime Dagger a la millor novel·la estrangera.

Entremig d'aquesta sèrie, Lemaitre havia publicat també diverses novel·les que van obtenir un gran èxit. A *Vestit de núvia* (Bromera, 2018), per exemple, un *thriller* que s'ha interpretat com un explícit homenatge a Hitchcock, ens presenta el personatge de Sophie, una noia jove que cau en un procés de demència i que es veu involucrada en un seguit d'assassinats dels quals, misteriosament, no en té cap record.

De contingut més social és la novel·la *Recursos inhumans* (Bromera, 2017), en què Lemaitre

planteja el drama d'Alain Delambre, un exdirector de recursos humans que després del fracàs que li ha suposat haver estat quatre anys a l'atur, accepta el repte d'un empresari d'una gran multinacional de participar en un joc de rol amb ostatges per tal d'aconseguir a qualsevol preu una nova feina. El tracte implicarà haver de traïr la seva dona, robar a les pròpies filles i haver de caure en una espiral de degradació moral absoluta. La plataforma de reproducció en línia Netflix va adaptar l'any passat aquesta novel·la a la televisió en una minisèrie de sis capítols

Pierre Lemaitre

protagonitzats per l'exjugador de futbol Eric Cantona (*Dérappages*, 2020).

De lectura especialment impactant és *Tres dies i una vida* (Bromera, 2016), novel·la en què Antoine, un noi de 12 anys, trasbalsat per la mort violenta del gos d'un veí pel qual sentia una especial estima, mata violentament el petit Rémi, el fill de sis anys del propietari de l'animal. Antoine amaga el cadàver al bosc i a partir d'aquest moment Lemaitre sotmet el lector a una absorbent i trepidant trama en què Antoine se sentirà progressivament acorralat per un sentiment de culpa que no el deixarà viure. La història,

que anirà prenent caires diferents en el marc de la que havia estat la tranquil·la vida del petit poble de Beauval, s'abocarà a un final —passats setze anys dels fets— que, com és habitual en Lemaitre, contindrà un element des sorpresa que no deixarà indiferent el lector.

Una trilogia amb fons històric

Sense desmerèixer en absolut totes les novel·les que hem comentat fins ara, en el conjunt d'obres de Pierre Lemaitre destaquen, però, sens dubte, les tres que l'autor ha concebut com una trilogia de fons històric que abasta un període que va des del final de la Primera Guerra Mundial fins als anys 40 del segle passat. Es tracta de novel·les de molt més gruix —totes tenen gairebé cinc-centes pàgines— i que han consagrat definitivament el seu autor.

La primera, *Ens veurem allà dalt* (Bromera, 2014), va suposar un canvi important en la trajectòria novel·lística de Lemaitre, que fins aleshores gairebé no s'havia apartat del *thriller* policíac, en la mesura que constitueix un brillant retrat de les conseqüències de la primera gran guerra europea del segle XX a través de les peripècies d'uns personatges que gràcies a la perícia literària de Lemaitre

queden fixats per sempre en la memòria dels lectors: Albert Maillard i Édouard Péricourt. Es tracta de dos autèntics supervivents que Lemaitre retrata amb una barreja de tècniques que van des de la trama de fulletó a la novel·la romàntica, passant pel relat detectivesc i la novel·la picaresca, i que s'empesquen una gran estafa al voltant de la construcció de monuments aprofitant les ànsies de la societat francesa de retre homenatge als morts durant la guerra: "A tot el país li havia agafat una febre commemorativa dels morts que era proporcional al rebuig que causaven els supervivents" (p. 254).

La novel·la, que com totes les de Lemaitre té molt de cinematogràfica, planteja també la corrupció que envolta l'adjudicació de les diverses iniciatives que promou el govern francès per donar sepultura digna a tots els seus morts. La trama en aquest cas està centrada en la figura d'Henry d'Aulnay-Pradelle, antic combatent i ara un corrupte home de negocis casat amb Madeleine,

filla del gran banquer Marcel Péricourt, el qual està totalment obsessionat per acumular els diners suficients que li permetin restaurar la seva degradada mansió familiar.

Lemaitre basteix amb aquesta novel·la una punyent crítica tant a la guerra ("la guerra no era res més que una immensa loteria de bales reals on sobreviure quatre anys depenia bàsicament d'un miracle", pensa Albert Maillard, p. 18) com de les seves conseqüències i del caos que suposa per a la societat la gestió de la desmobilització, i ho fa amb una prosa que recorda les grans novel·les realistes del segle XIX i en què fins i tot es permet utilitzar un narrador que opina, sovint de manera irònica, sobre el transcurs dels esdeveniments. *Ens veurem allà dalt* va ser guardonada amb el prestigiós premi Goncourt l'any 2013 i es va convertir en un autèntic fenomen social i literari— amb més de mig milió d'exemplars venuts a França— que li va fer obtenir també molts altres premis i reconeixements.

A la segona entrega de la trilogia, *Els colors de l'incendi* (Bromera, 2019), Lemaitre recupera una part dels personatges de l'anterior llibre, i comença la història l'any 1927 amb el fastuós enterrament del magnat de les finances Marcel Péricourt. Una cerimònia que es veurà fatalment interrompuda quan el seu net es llança sobre el taüt des del segon pis de la mansió i queda paralític. La filla del banquer, Madeleine, que té el marit a la presó per corrupció, s'haurà de fer càrrec d'uns negocis sobre els quals no té cap coneixement al mateix temps que haurà de tenir cura del seu fill impedit. Ells dos, i un conjunt de figures femenines que lluitaran per la seva emancipació, seran

els grans protagonistes d'aquesta part de la trilogia en què a Europa començaran a aparèixer els colors de l'incendi que la recorreran al llarg de tota la dècada dels anys 30.

Novel·les a l'estil del segle XIX

Finalment, l'editorial d'Alzira va publicar la tardor passada *El mirall de les nostres penes* (Bromera, 2020), el volum que tanca la trilogia. En aquest cas l'acció se situa a França a partir de l'abril de 1940, quan la invasió del país per part de les tropes del Tercer Reich és ja imparable. En aquest context, la protagonista d'aquesta part és Louise, una noia jove i bonica —que el lector ja havia conegut de petita a *Ens veurem allà dalt*— i que accepta el tracte que li proposa el doctor Thirion, un vell habitual del bar on treballa: ella es despullarà davant d'ell a canvi de deu mil francs. El que Louise no s'espera —i el lector tampoc, és clar— és que Thirion es traurà una pistola de la butxaca i es dispararà una bala al cap.

Aquest és l'inici de la història de Louise —que anirem coneixent amb detall de mica en mica— i de tot un conjunt de subtrames que, amb l'estil característic de Lemaitre —capítols curts, finals amb suspens—, s'anirà desenvolupant al llarg de la novel·la i que en gran part constitueixen una crònica del dramàtic èxode cap al sud del país fugint de l'ocupació nazi. També en aquest punt podem veure la ironia crítica de Lemaitre: "Els civils fugen, els militars es baten en retirada. Hi ha un matis! (p. 193). La situació, però, era absolutament desesperada: "A mesura que les tropes alemanyes avançaven i esquinçaven el país, la solidaritat entre francesos havia desaparegut, les relacions s'havien endurit, els interessos personals s'havien tornat a despertar, més vius

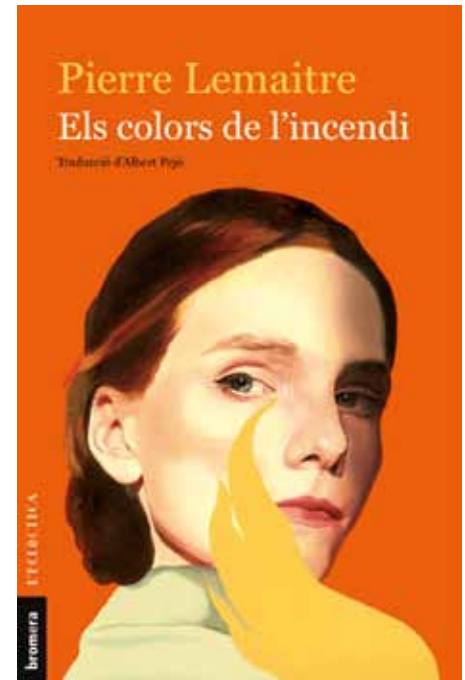
que mai, i l'egoisme i el dia a dia s'havien acabat imposant" (p. 327).

Hi tindran un paper destacat Raoul Landrade, caporal primer d'enginyeria i expert en esquivar tot tipus de situacions compromeses, i el camaleònic i professional de la impostura Désiré Migault, un entranyable personatge que tan aviat fa d'advocat, de periodista encarregat de difondre mentides sobre la capacitat de resistència de les tropes franceses, o de capellà, sense ser mai de veritat cap de les tres coses.

Com en els altres dos títols de la trilogia, Lemaitre demostra aquí també el domini d'una exhaustiva documentació però que no enfarrega el lector, perquè no s'hi supedita sinó que, al contrari, està al servei de la narració. En aquest sentit, Lemaitre explica en una entrevista amb Núria Cadenas algunes de les claus del seu estil que, com hem dit abans, beu molt de les tècniques narratives del segle XIX: "Jo vaig néixer als anys cinquanta, i en aquella època hi havia novel·les de fulletó. I recordo la meua impaciència, la necessitat de veure com es desenvolupava la història. Continuo fidel al plaer que treia d'anar descobrint el següent capítol o de deixar-me manipular per l'autor" (*L'illa*, Revista de Lletres, Tardor 2020, p. 12).

En aquesta mateixa entrevista, Pierre Lemaitre resumeix el sentit de les tres novel·les: "Aquesta trilogia és la història de les víctimes. Posa sobre l'escenari aquells que patiren les conseqüències dels desastres que van significar la Primera Guerra Mundial, els anys trenta amb l'auge del feixisme, i la Segona Guerra Mundial. Els personatges no es troben mai a l'origen dels esdeveniments, sinó que més aviat els pateixen" Més endavant, preguntat sobre

el contingut de crítica social de les novel·les, Lemaitre remarca el següent: "En termes generals, jo no soc gaire tendre amb els poderosos, i no és que em molesti que hi hagi persones que dirigeixin, no, és que em fa ràbia el mal que provoca la ideologia dels dirigents en la gent com jo".

Una obra singular, doncs, la de Pierre Lemaitre, a la qual, tant pel que fa al seu vessant de novel·la negra, com pel conjunt de les tres novel·les de rerefons històric, val la pena sens dubte d'aproximar-s'hi.

www.cooperativa70.coop

C. Font i Boet, 7
Caldes de Montbui

08140

Tel.: 93 865 45 30

A/e. coop70@cooperativa70.coop